

Position Paper- Rondetafelgesprek Digitale Inclusie

11 juni 2026

Ons geduld is op

Het geduld van Ieder(in) en onze achterban is op. Het Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid is al jaren van kracht, maar slechts vijf procent van de websites en apps van overheden is bewezen volledig toegankelijk.

Terwijl de samenleving in rap tempo digitaliseert, zijn de belangen van mensen met een beperking en ouderen onvoldoende bekend en erkend. Te veel websites en apps voldoen nog niet aan de (technische) richtlijnen voor toegankelijkheid en zijn bovendien niet gebruiksvriendelijk en begrijpelijk. Het gevolg hiervan is uitsluiting van mensen:

- Zo werd de stage van een slechtziende student bij een gemeente één week voor de start gecancelld, omdat het interne systeem niet compatibel was met de voorleessoftware die hij gebruikt.
- Een broer (wettelijk vertegenwoordiger) van een man met een verstandelijke beperking had geen toegang tot de medische gegevens van zijn broer. En kon daardoor niet meebeslissen of de broer al dan niet terecht geopereerd zou moeten worden.
- Een student die blind is, is gestopt met haar studie, omdat zij niet kon werken met het ontoegankelijke digitale onderwijsaanbod.

Digitale dienstverlening van de overheid, de zorg en het onderwijs moeten versneld aan de norm voor toegankelijkheid voldoen. We luiden de noodklok voor het volgende:

1. Voor zorg en onderwijs is nog (steeds) geen wettelijke basis voor digitale toegankelijkheid.
2. Het ontbreekt aan een duurzame infrastructuur voor toegankelijke digitale dienstverlening bij de overheid, want aanjaag-, verbeter- en versnellingsprogramma's worden telkens stopgezet.
3. Aanbod van niet-digitale vormen van dienstverlening neemt af.

VN-verdrag Handicap over digitale toegankelijkheid

Artikel 9 van het VN-verdrag Handicap beschrijft het recht op toegankelijkheid, waaronder 'informatie en communicatie, met inbegrip van informatie- en communicatietechnologieën en -systemen.'

Drie prioriteiten waar actie nodig is:

1. Kom met wetgeving voor digitale toegankelijkheid in Onderwijs en Zorg

Ieder(in) vindt het onbegrijpelijk dat er nog steeds geen wetgeving is voor digitale toegankelijkheid voor de domeinen Onderwijs en Zorg.

Onderwijs en Zorg vallen als sectoren namelijk buiten de [Europese Toegankelijkheidsrichtlijn](#) en buiten het [Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid](#). Onderwijs en zorg zijn twee belangrijke pijlers in de maatschappij en onze achterban ondervindt hierbij dagelijks problemen. Twee jaar geleden vroegen wij in een rondetafelgesprek hier ook al aandacht voor. Het is nog steeds niet geregeld. Wat ons betreft moet er gauw goede en duidelijke wetgeving komen voor digitaal toegankelijk Onderwijs en Zorg.

Waarom deze wetgeving belangrijk is, kunt u terugkijken in uitzendingen van:

- Kassa: [Studenten met een visuele beperking lopen vast door ontoegankelijk digitaal onderwijs - Kassa - BNNVARA](#)
- Meldpunt Actueel: [Digitalisering van de zorg | NPO Start](#)

2. Verplicht een duurzame infrastructuur voor overheden zoals het NL Design System

Er ontbreekt een solide infrastructuur voor het duurzaam verankeren van digitale toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid in (overheids-)organisaties en hun dienstverlening. Programma's die er zijn, zijn versnipperd en/of worden - vaak na enkele jaren - weer afgebouwd. Een landelijk designsysteem, met kaders, normen en handvatten voor het toegankelijk en gebruiksvriendelijk bouwen aan digitale dienstverlening, zou zo'n duurzame infrastructuur kunnen zijn. Goede voorbeelden uit andere landen zijn de verplichte design systems van de Verenigde Staten (US Web Design System) en het Verenigd Koninkrijk (GOV.UK Design System). Nederland kent (het begin van) een dergelijk systeem, het NL Design system (NLDS). Met zogenoemde bouwblokken kunnen bijvoorbeeld websites volledig digitaal toegankelijk, begrijpelijk en gebruiksvriendelijk worden gebouwd of verbeterd. Overheden (en andere dienstverleners) kunnen hier al gebruik van maken. Ieder(in) pleit ervoor het gebruik van het NL Design System verplicht te stellen aan overheden en andere essentiële dienstverleners en een ondersteuningsstructuur te bieden. Hiermee wordt een duurzame infrastructuur gecreëerd voor de toekomst.

3. Zorg voor niet-digitale alternatieven in de dienstverlening

Een deel van de mensen zal nooit digitaal vaardig kunnen worden door bijvoorbeeld een verstandelijke beperking en/of een beperkte taalvaardigheid. Ook kunnen digitaal vaardige mensen die vaardigheid (tijdelijk of voorgoed) verliezen, bijvoorbeeld door dementie. Ook zijn er mensen die om privacyredenen niet via digitale weg willen communiceren. In de steeds verdergaande digitalisering wordt deze grote groep mensen vergeten. Analoge alternatieven verdwijnen, bijvoorbeeld door sluiting van bankkantoren of er komen steeds meer winkels met alleen maar zelfscankassa's. Mensen moeten vaker betalen voor niet-digitale dienstverlening terwijl het digitale alternatief gratis wordt aangeboden. Er moeten altijd analoge en niet-digitale alternatieven beschikbaar zijn, die toegankelijk én gebruiksvriendelijk zijn.

Voor wie is digitale toegankelijkheid en inclusieve dienstverlening belangrijk?

Voor iedereen in Nederland is het belangrijk dat digitale informatie, diensten en producten toegankelijk, gebruiksvriendelijk en begrijpelijk zijn. Steeds meer moeten wij onze zaken – bij de overheid, bedrijven en maatschappelijke organisaties – digitaal afhandelen. Wij spreken in deze context niet over digitale inclusie, maar over digitale toegankelijkheid en inclusieve dienstverlening. Dit bereik je niet alleen door burgers digitaal vaardig te maken.

Het betekent ook dat informatie, diensten en producten zélf toegankelijk, begrijpelijk en gebruiksvriendelijk moeten zijn. Zorg daarom dat de toegankelijkheidseisen worden toegepast, en dat eindgebruikers met een beperking structureel worden betrokken bij het ontwerpproces.

Dit is ook een verplichting vanuit het VN-verdrag Handicap.

Daarnaast moet er altijd een niet-digitaal alternatief beschikbaar zijn.

Voor naar schatting 4,5 miljoen mensen is digitale toegankelijkheid en inclusieve dienstverlening van extra belang, omdat zij anders niet zelfstandig kunnen meedoen in de samenleving. Onder andere voor:

- Mensen met een psychische kwetsbaarheid (bijv. autisme of dyslexie)
- Mensen met een visuele beperking (bijv. blind, slechtziend, kleurenblind)
- Mensen met een auditieve beperking (bijv. doof, slechthorend)
- Mensen met een verstandelijke beperking
- Mensen met een beperkte handfunctie (bijv. mensen met een spierziekte)
- Mensen met een spraakbeperking
- Senioren met vergelijkbare beperkingen
- Mensen die laaggeletterd zijn

Niets over ons zonder ons

Een belangrijk uitgangspunt van het VN-verdrag Handicap is inclusief ontwerpen (*universal design*) om de samenleving toegankelijk te maken. Kern hierbij is dat mensen met een beperking en hun vertegenwoordigende organisaties betrokken worden bij het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van beleid, producten en diensten. Ieder(in) en onze leden werken graag samen met overheden en beleidsmakers aan inclusiever beleid en inclusieve en digitaal toegankelijke overheidsdienstverlening.

Over Ieder(in)

Ieder(in) is de koepelorganisatie van mensen met een lichamelijke handicap, verstandelijke beperking of chronische ziekte. Ruim 200 organisaties zijn bij ons aangesloten. Ieder(in) behartigt de belangen van ruim twee miljoen mensen met een beperking in Nederland en hun naasten. Ieder(in) maakt zich sterk voor een samenleving waarin iedereen kan meedoen en niemand wordt uitgesloten. Onze standpunten en argumenten baseren wij voor een belangrijk deel op het VN-verdrag Handicap.

[Digitale toegankelijkheid | iederin.nl](https://www.iederin.nl)

Ieder(in), www.iederin.nl, mei 2026